بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان – عێراق

پاڵپشت بە حوکمەکانی بڕگەی یەکەمی مادده (١٢١)ی دەستووری هەمیشەیی عێراق و بڕگەی یەکەمی مادده (٥٦)ی یاسای پەرلەمانی کوردستانی ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو، و لە سەر بنچینەی ئەوەی ئەنجومەنی وەزیرانی کوردستان – عێراق پێشکەشی کردووە، پەرلەمانی کوردستان – عێراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە ( )ی خۆیدا کە لە ڕێکەوتی   /   /٢٠١٣ گرێدراوە، بڕیاری دەرچواندنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە ( )ی ساڵی ٢٠١٣

یاسای بودجەی هەرێمی کوردستان – عێراق بۆ ساڵی دارایی ٢٠١٣

بەشی یەکەم

(داهاتەکان)

ماددەی یەکەم:

داهاتەکانی بودجەی ساڵی دارایی ٢٠١٣ی هەرێمی کوردستان – عێراق، بە بڕی (١٥,٢٥٧,٨٤٩,٠٠٠,٠٠٠) پازدە تریلیۆن و دوو سەدو پەنجاو حەفت ملیارو هەشت سەدو چل و نۆ ملیۆن دینار دەخەملێنرێت بەگوێرەی ئەوەی لە خوارەوە ڕوون کراوەتەوە:

یەکەم: بەشی هەرێم بەگوێرەی یاسای بودجەی گشتیی ئیتیحادی کۆماری عێراق بۆ ساڵی دارایی ٢٠١٣ کە دەگاتە (١٤,٤٠٦,٧٣٥,٠٠٠,٠٠٠) چواردە تریلیۆن و چوارسەدو شەش ملیارو حەفت سەدو سی وپێنج ملیۆن دینار.

دووەم: داهاتی خۆماڵی(هەرێمیی) کە دەگاتە (٦٥١,١١٤,٠٠٠,٠٠٠) شەش سەدو پەنجاو یەك ملیارو سەدو چواردە ملیۆن دینار.

سێیەم: برە پارەی پترۆدۆلاری ئەوەی لەناوخۆ بەکارهێنراوە لە نەوتی خاوی بەرهەمهێنراوی هەرێم وپالأوتەکراوی پالأوگەکانی هەرێم و بەرهەمهێنراوی گازی سروشتی هەرێم، وەك ئەوەی لە خوارەوە دێت:

١. (٨٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) هەشتا ملیار دینار بۆ ساڵی دارایی ٢٠١٣.

٢. (١٢٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەدو بیست ملیار دینار بۆ شایستەکانی هەرێم لە پترۆدۆلار بۆ ساڵە داراییەکانی نێوان ساڵی ٢٠١٠ تاوەکو ساڵی ٢٠١٢.

ماددەی دووەم:

یەکەم: گشت داهاتەکانی ئەو فەرمانگانەی لە ناوەندەوە تەمویل دەکرێن وەك داهاتێکی کۆتایی بۆ گەنجینەی گشتی تۆمار دەکرێن و لە بودجەکانی پێداچوونەوەی مانگانە بەدیار دەخرێن.

دووەم: بەدەر لە حوکمی برِگە (یەکەم)ی سەرەوە، پێویستە لە سەر وەزیری دارایی و ئابوری:

١. ئەو برِە پارەی داهاتی مانگانەی وەزارەتی تەندروستی، بەگشت فەرمانگەکانیەوە، دەستەبەری دەکات، بخاتە سەر بودجەی ئەم وەزارەتە بەمەبەستی کرِینی دەرمان و ئامێرو پێراگەیشتنی خەرجیەکانی چاککردنەوە بە هەموو جۆرەکانیەوەو بەگوێرەی داواکاری وەزارەت بەهاوپێچی خشتەی داهاتە راستەقینە دەستەبەرکراوەکان و ئەو رێگانەی کەوا برِیاردراوە بۆ خەرجکردنیان.

٢. ئەو برِە پارەی داهاتی مانگانەی وەزارەتی کارەبا، بەگشت فەرمانگەکانیەوە، دەستەبەری دەکات، بخاتە سەر بودجەی ئەم وەزارەتە بەمەبەستی (چاککردن و پێشخستن و جێبەجێکردنی پرۆژەکانی ووزەی

کارەبا)و بەگوێرەی داواکاری وەزارەت بەهاوپێچی خشتەی داهاتە ڕاستەقینە دەستەبەرکراوەکان و ئەو ڕێگانەی کەوا بڕیاردراوە بۆ خەرجکردنیان.

٣. ڕێژەی ٥٠٪ی کۆی گشتی داهاتی ڕسوماتی مۆڵەتدان و ڕسوماتی تۆمارکردن و ئەو غەرامانەی کەوا وەزارەتی ناوەخۆ وەریان دەگرێت، بخاتە سەر بودجەی ئەم وەزارەتە بەمەبەستی بەکارهێنان و خەرجکردنی لە پێناو سەلامەتیی هاتوچۆیی، ئەویش بەگوێرەی ماددە (١١)ی یاسای ژمارە (٣٦)ی ساڵی ٢٠٠٧، یاسای پیادەکردنی یاسای هاتوچۆی ناوەندیی ژمارە (٨٦)ی ساڵی ٢٠٠٤ لە هەرێمی کوردستانی عێراق.

٤. ڕەچاوکردنی ماددە چل و دووی یاسای بەڕێوەبردنی شارەوانییەکانی هەرێمی کوردستانی ژمارە (٦)ی ساڵی ١٩٩٣و ئەو دەسەڵاتەی، بەگوێرەی بڕگەی چوارەمی ماددە حەڤدەمی ئەم یاسایە، بە وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار بەخشراوە.

ماددەی سێیەم:

بڕە پارەی ئەو بەخشینانەی دەبەخشرێنە وەزارەت و فەرمانگەی بەوەزارەت نەلکاو، لە دوای ڕەزامەندی وەزیری دارایی و ئابورییەوە، وەك داهاتێكی كۆتایی گەنجینە تۆمار دەکرێن بە مەرجێك وەزیر هەڵبستێت بە تەرخانکردنی لە نێو پارەدانراوەکانی (اعتمادات) وەزارەت یان لایەنی بە وەزارەت نەلکاو،بۆ خەرجکردنی لەو مەبەستانەی بۆیان بەخشراون

ماددەی چوارەم:

وەزارەتی دارایی و ئابوری هەرێمی کوردستان – عێراق مایەپێدانی (تمویل) ژمێرەی وەزارەت و کارگێرییەکان بەپێی داهاتە داراییە بەردەستەکان لە ئەستۆ دەگرێت، و بەپێی یاساو پێڕەوو ڕێنماییە ڕەچاوکراوەکان.

بەشی دووەم

(خەرجییەکان و کورتهێنان)

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: خەرجیەکان:

بۆ خەرجیەکانی ساڵی دارایی **٢٠١٣** گوژمەیەك بەبڕی (**١٦,٩٤٢,٧٤٩,٠٠٠,٠٠٠**) شازدە تریلیۆن و نۆ سەدو چل و دوو ملیار و حەوت سەدو چل و نۆ ملیۆن دینار دادەنرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت:

١. گوژمەیەك بە بڕی (**١١,٦٠٨,٩٥٨,٠٠٠,٠٠٠**) یازدە تریلیۆن و شەش سەدو هەشت ملیارو نۆ سەدو پەنجاو هەشت ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی بەگەڕخستن (تشغيلي) و بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت:

أ- گوژمەیەك بەبڕی (**١١,٥٠٧,١٧١,٠٠٠,٠٠٠**) یازدە تریلیۆن و پێنج سەدو حەوت ملیارو سەدو حەفتاو یەك ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی بەگەڕخستنی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

ب- گوژمەیەك بەبڕی (**٥٥,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠**) پەنجاو پێنج ملیار دینار بۆ خەرجیەکانی پەرلەمانی کوردستان.

ج- گوژمەیەك بەبڕی (**٤٦,٧٨٧,٠٠٠,٠٠٠**) چل و شەش ملیارو حەوت سەدو هەشتاو حەوت ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی ئەنجومەنی دادگەریی.

٢. گوژمەیەك بەبڕی (**٥,٣٣٣,٧٩١,٠٠٠**) پێنج تریلیۆن و سێ سەدو سی و سێ ملیارو حەوت سەدو نەوەت و یەك ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی وەبەرهێنان و بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت:

أ- گوژمەیەك بەبڕی (**٤,٤١٩,٤٩٢,٦٠٠,٠٠٠**) چوار تریلیۆن و چوار سەدو نۆزدە ملیارو چوار سەدو نەوەت و دوو ملیۆن و شەش سەد هەزار دینار بۆ خەرجی پرۆژەکانی وەبەرهێنان.

ب- گوژمەیەك بەبڕی (٩١٤,٢٩٨,٤٠٠,٠٠٠) نۆ سەدو چواردە ملیارو دوو سەدو نەوەت و هەشت ملیۆن و چوار سەد هەزار دینار بۆ ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی پرۆژەکانی پارێزگاو قەزاو ناحیەکان، وە پێویستە لە سەر پارێزگار پلانی ئاوەدانکردنەوەی پارێزگاو ئەو قەزاو ناحیانەی پێیەوە لکاون، کە لە لایەن ئەنجومەنی پارێزگاوە پەسەندکراوە، پێشکەشی وەزارەتی پلاندانانی بکات بەمەبەستی لێکۆلێنەوەو پەسەندکردنی، بەمەرجێك ڕەچاوی ئەو ناوچانە بکرێت کە زیاتر زیانیان پێکەوتووە لە ناو پارێزگاو لەگەڵ ژمارەی دانیشتووەکانی، و گوژمەیەك بەبڕی (١٥٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەدو پەنجا ملیار دینار، لە تەرخانکراوەکانی گەشەپێدانی پارێزگاکان، بۆ کۆمەك و چاککردنی پرۆژەکانی کارەبا تەرخان دەکرێت و ڕێژەی هەر پارێزگایەك بەگوێرەی چڕی دانیشتووانی دیاری دەکرێت.

دووەم: کورتهێنان:

کورتهێنانی نەخشە بۆ درێژراو بە بڕی (١,٦٨٤,٩٠٠,٠٠٠) یەك تریلیۆن و شەش سەدو هەشتاو چوار ملیارو نۆ سەد ملیۆن دینار دەخەملێنرێت و ئەم کورتهێنانە بەمانەی خوارەوە دادەپۆشرێت:

١. گوژمەی تەرخانکراو بۆ وەزارەتی پێشمەرگە لە بودجەی بەگەڕخستنی ئیتیحادی بۆ پاسەوانانی هەرێم لە نێو تەرخانکراوەکانی وەزارەتی بەرگری ئیتیحادی بەگوێرەی یاساکانی بودجەی ئیتیحادی بۆ ساڵە داراییەکانی (٢٠٠٧ تاوەکو ٢٠١٢).

٢. ڕینوێنیکردنی خەرجی و زێدەکردنی کۆکردنەوەی داهاتەکان.

ماددەی شەشەم:

پێویستە لەسەر حکومەتی هەرێمی کوردستان گوژمەی (١٢٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەدو بیست ملیار دینار بۆ بەردەوامبوون لە جێبەجێکردنی پرۆژەکانی گەشەپێدان و پەرەپێدانی توانستە مرۆییەکانی کوردستان، تەرخان بکات، لە پێناو ئامادەکردنی کارمەندی پسپۆڕ لەو بوارە جۆراوجۆرانەی کەوا هەرێم پێویستی پێیانە لە ڕێگەی زەمالەو نێردەو توێژینەوەو خولە ڕاهێنانییەکان لە ژێر سەرپەرشتی دەستەی باڵای پێکهاتوو بە سەرۆکایەتی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەکەی و وەزیرەکانی (پەروەردە، خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی، پلاندانان) بەپێی ئەو پێڕەوەی لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پەسەندکراوە.

مادده حەوتەم:

یەکەم: حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند دەبێت بە بەردەوامبوون لە هەڵمەتی نیشتیمانیی دروستکردنی قوتابخانە.

دووەم: پێویستە لە سەر حکومەتی هەرێمی کوردستان بەردەوام بێت لە کۆمەککردنی سندوقی نیشتەجێکردنی دانیشتووانی کەم دەرامەت و بەبێ دانی پێشەکی لە وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردن بۆ بەردەوامی دروستکردنی یەکەکانی نیشتەجێبوون ئەویش بەگوێرەی یاسای دابینکردنی خانووی نیشتەجێبوون بۆ دانیشتوانی هەرێمی کوردستانی ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠٠٨ی هەموارکراو.

ماددەی هەشتەم:

یەکەم: گوژمەیەك بەبڕی (١٨٥,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەدو هەشتاو پێنج ملیار دینار بۆ پشتگیریکردنی حیزبەکان تەرخان دەکرێت، وە سەرفکردنی ئەم تەرخانکراوە، لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە، بەپێی ڕێکاریی کاتیی دەبێت، بەمەرجێك ئەو بڕە پارانەی وەك پێشینە لە لایەن حیزبەکانەوە لە هەردوو ساڵی (٢٠١١، ٢٠١٢)دا وەرگیراون پاکبکرێنەوە (تسوية)، تاوەکو دەرکردنی یاسای پشتگیریی دارایی حیزبەکان.

دووەم: گوژمەیەك بەبڕی (١٥,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) پازدە ملیار دینار بۆ ڕێکخراوە ناحکومیەکان تەرخان دەکرێت بەپێی یاسای ڕێکخراوە ناحکومیەکانی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١١.

ماددەی نۆیەم:

وەزارەتی دارایی و ئابوری پابەند دەبێت بە بەردەوامبوون لە دابینکردنی قەرزی خانووبەرەو کشتوکاڵیی و پیشەسازیی و گەشت وگوزاریی و پرۆژە بچووکەکان و مایەپێدانی سندوقی نیشتەجێکردن/ دەستەی وەبەرهێنان بەگوژمەیەك کە بڕەکەی (٦٠٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) شەش سەد ملیار دینارەو بەگوێرەی ئەو ستاندەرو ڕێنماییانەی وەزارەتی دارایی و ئابوریی بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتە پەیوەندارەکان، دەریان دەکات.

ماددەی دەیەم:

یەکەم: بەردەوامبوون لە دابینکردنی پێشینەی هاوسەرگیریی بە بڕی (٥,٠٠٠,٠٠٠) پێنج ملیۆن دینار.

دووەم: بڕە پارەی سەرفکراو وەك پێشینەی هاوسەرگیریی بۆ منداڵانی شەهیدو ئەنفالکراوەکان، وەك بەخشینێکی (منحة) نەشیاو بۆ وەرگرتنەوە، هەژمار دەکرێت.

ماددەی یازدەم:

گوژمەیەك بەبڕی (٥٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) پەنجا ملیار دینار بۆ پرسی کۆچکردن و کۆچپێکراوان تەرخان دەکرێت.

ماددەی دوازدەم:

سەرباری تەرخانکراوەکانی بودجەی وەبەرهێنانی ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی هەرێم، گوژمەیەك بەبڕی (٥٠,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) پەنجا ملیار دینار بۆ ئەم ناوچانە تەرخان دەکرێت.

ماددەی سێزدەم:

گوژمەیەك بەبڕی (٦٥,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠) شەست و پێنج ملیار دینار وەك پیتاکی کشتوکاڵیی تەرخان دەکرێت و وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان دەسەڵاتی سەرفکردنی بڕە پارە تەرخانکراوەکانی دەبێت بەمەبەستی پڕکردنەوەی پێداویستیەکانی هەرێم بەمەرجێك بۆ مەبەستی تر لێکگواستنەوەی (مناقلة) تیادا نەکرێت.

بەشی سێیەم

(دەسەلاّتەکان)

ماددەی چواردەم:

یەکەم: سەرفکردن لە پارەدانراوەکانی (اعتمادات) ژمێرە سەرەکیەکان (مووچە، کەلوپەل و خزمەتگوزاری، چاککردنەوە، پیتاك، بەخشین، خەرجی تر، خەرجیەکانی وەبەرهێنان) لە نێو بودجەی هەرێمی کوردستان – عێراق لە لایەن وەزارەتی دارایی و ئابورییەوە ئەنجام دەدرێت.

دووەم: ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە وەزیرو سەرۆکی لایەنی بە وەزارەت نەلکاو، رابسپێرێت، و وەزیریش بۆی هەیە پارێزگارو بریکاری وەزارەت و بەڕێوەبەرە گشتیەکان رابسپێرێت بە دەسەلاّتی سەرفکردنی ڕاستەوخۆ لە بەر رۆشنایی ئەو تەرخانکراوانەی لە نێو بودجەی سالاّنەیان متمانەی پێدراوە.

ماددەی پازدەم:

یەکەم: سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان – عێراق بۆی هەیە لێکگواستنەوە لە نێو پارەدانراوەکانی تەرخانکراو بۆ پەرلەمان، ئەنجام بدات.

دووەم: سەرۆکی ئەنجومەنی دادگەریی هەرێم بۆی هەیە لێکگواستنەوە لە نێو پارەدانراوەکانی تەرخانکراو بۆ ئەنجومەنی دادگەریی، ئەنجام بدات.

سێیەم: وەزیری پلاندانان، لە سەر داواکاری وەزارەتی پەیوەندار، بۆی هەیە لێکگواستنەوەی پێویست بۆ پرۆژەکانی وەبەرهێنان لە نێو بودجەی وەبەرهێنانی هەمان وەزارەت و لە سنووری یەك پارێزگادا، ئەنجام بدات و وەزارەتی دارایی و ئابوری لێی ئاگادار بکاتەوە.

چوارەم: وەزیری دارایی و ئابوری و بەهەماهەنگی لەگەلّ وەزارەتی پلاندانان و وەزارەتە پەیوەندارەکان، بۆی هەیە لێکگواستنەوەی پێویست بۆ پرۆژەکانی وەبەرهێنان لە نێوان وەزارەتەکان و لە سنووری یەك پارێزگاو لە نێو بودجەی وەبەرهێنانی پەسەنکراودا، ئەنجام بدات.

پێنجەم: وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار رادەسپێردرێت بە دەسەڵاتی ئەنجامدانی لێکگواستنەوە لە نێوان داهاتە خۆیەتیەکانی بودجەی دامەزراوەکانی شارەوانی لە نێو یەك پارێزگاداو ئەنجامدانی لێکگواستنەوە لە نێو ژمێرەی کەلوپەل و خزمەتگوزاری و چاککردن بۆ هەر دامەزراوێکی شارەوانیی.

ماددەی شازدەم:

یەکەم: وەزیری دارایی و ئابوری دەسەڵاتی هەیە لێکگواستنەوە لە نێوان پاردانراوەکانی (اعتمادات) یەك دەروازە ئەنجام بدات، جگە لە بەشی (فصل) مووچە، چونکە دەکرێت بۆی بگواسترێتەوەو ناکرێت لێی بگواسترێتەوە.

دووەم: وەزیری دارایی و ئابوری بۆی هەیە لێکگواستنەوە لە نێوان پارەدانراوەکانی (اعتمادات) دەروازەکانی بودجە، ئەنجام بدات بەمەبەستی دابینکردنی توانای سەرفکردن بۆ ئەو کارگێڕییانەی بڕیار دەدرێت لە وەزارەتێك جیابکرێتەوەو بخرێتە سەر وەزارەتێکی ترو وەزیری تایبەتمەند بۆی هەیە لێکگواستنەوە لە نێو یەك بەشداو (قسم) و یەك یەکەی سەرفکردن، ئەنجام بدات.

سێیەم: ناکرێت هیچ لێکگواستنەوەیەك لە نێوان پارێزگاکاندا لە نێو تەرخانکراوەکانی (پرۆژەکانی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی هەرێم و پارێزگاکان) ئەنجام بدرێت.

چوارەم: ناکرێت هیچ لێکگواستنەوەیەك لە تەرخانکراوەکانی خەرجی پرۆژەکانی وەبەرهێنان، واتە تەرخانکراوەکانی (بودجەی وەبەرهێنان)، بۆ تەرخانکراوەکانی خەرجی بەگەڕخستن، واتە تەرخانکراوەکانی (بودجەی ڕەوەن)، ئەنجام بدرێت.

پێنجەم: ئەو پارەدانراوانەی (اعتمادات) لەم یاسایەدا پەسەندکراون تاوەکو ٣١ی کانونی یەکەمی ساڵی دارایی ٢٠١٣ بەکاردەهێنرێن و داهاتە دەستەبەرکراوەکان تاوەکو ٢٠١٣/١٢/٣١ تۆمار دەکرێن. بەڵام ئەو داهاتانەی لە دوای ساڵی دارایی ٢٠١٣وە وەردەگیرێن، ئەوا وەك داهاتێك بۆ بودجەی ساڵی دارایی ٢٠١٤ تۆمار دەکرێن.

ماددەی حەڤدەم:

یەکەم: وەزیری تایبەتمەند دەسەڵاتی سەرفکردنی هەیە بە بڕێك لە (٣٥٠,٠٠٠,٠٠٠) سێ سەدو پەنجا ملیۆن دینار، بۆ هەر حاڵەتێك، زیاتر نەبێت و بۆی هەیە سەرۆکی ئەو فەرمانگانەی سەر بە وەزارەتەکەی ئەون رابسپێرێت بە سەرفکردنی بڕێك لە (٢٥٠,٠٠٠,٠٠٠) دوو سەدو پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

دووەم: سەرۆکی ئەو دەستانەی بە وەزارەت نەلکاون دەسەڵاتی سەرفکردنی بڕێکیان هەیە لە (٣٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سێ سەد ملیۆن دینار، بۆ هەر حاڵەتێك، زیاتر نەبێت.

سێیەم: لە (یەکەم) و (دووەم)ی سەرەوە ئەمانەی خوارەوە ڕەچاو دەکرێت:

١. سەرفکردنەکە بەپێی ئەو پارەدانراوە (اعتمادات) پەسەندکراوانەی بودجەی گشتیی ساڵانەو بۆ ئەو مەبەستانە بێت کەوا بۆیان دیاری کراوە.

٢. پابەندبوون بەو پارەدانراوانەی (اعتمادات) لە بودجەی گشتی تەرخان کراون و ڕێگە نادرێت بە چوونە نێو پابەندی دارایی زیاتر لەوەی لە بودجەی ساڵانە بۆی تەرخان کراوە.

چوارەم: وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار دەسەڵاتی سەرفکردنی ڕاستەوخۆی هەیە لە بڕە پارەی داهاتی شارەوانی.

ماددەی هەژدەم:

پێویستە کۆی گشتی پاداشتی نەختینەیی و شتەکییانەی دراو بە فەرمانبەران ساڵانە بۆ یەك کەس و بۆ هەمان کار، لە نێو تەرخانکراوە بڕیاردراوەکانی بودجەی تایبەتمەند، لە دوو ملیۆن دینار زیاتر نەبێت لە حاڵەتی هەڵسانیان بە ڕەنجدانی ڕادەبەدەر لە کاتی راپەڕاندنی ئەرکەکانی فەرمانبەرێتی کە لە ئەستۆیان دایە، ئەو پاداشتانەی دەبەخشرێنە کارمەندانی پرۆژەی وەبەرهێنان لە ڕێژەی بەدواداچوون و سەرپەرشتیکردن و پاداشتی ئەندامانی ئەنجومەنەکانی شارەوانی کە مانگانە بۆیان سەرف دەکرێت بەدەر دەخرێن. و بەپێی ڕێنماییێك کە وەزارەتی دارایی و ئابوری دەریدەکات.

بەشی چوارەم

(میلاکات)

ماددەی نۆزدەم:

یەکەم: پێویستە لە سەر وەزارەتی دارایی و ئابوری بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکانی تری ووردەکاریی میلاکاتی دەستەکانی هەرێم بۆ ساڵی دارایی ٢٠١٣ ئامادە بکات و لەبەر رۆشنایی تێچوونی مووچە پەسەندکراوەکانی هەرێم، کە دەگاتە (١٥,٠٠٠) پازدە هەزار پلەی فەرمانبەرێتی نوێکراو بۆ ساڵی ٢٠١٣.

دووەم: پێویستە لە سەر دەستەو لایەنی بە وەزارەت نەلکاو ژمارەی پلە فەرمانبەرێتیە نوێکراوەکانی نێو میلاکی ساڵی ٢٠١٣ دابەشکەنە سەر میلاکی دامەزراوەکانی هەرێم و پارێزگاکان بەگوێرەی رێنمایی دەرکراو لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە تاوەکو پیادەکردنی یاسای ئەنجومەنی خزمەتی گشتیی هەرێمی ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠١١.

سێیەم: پێویستە لە سەر وەزارەت و لایەنی بە وەزارەت نەلکاو ئەو پلە فەرمانبەرێتیە نوێکراوانەی نێو میلاکی ٢٠١٣ ڕابگەیێنێت بەمەرجێك میکانیزمی دامەزراندن و مەرجەکانی یەکخراو بن و لەیەك کاتدا ڕاگەیاندرابن تاوەکو پێکهێنانی ئەنجومەنی خزمەتی گشتی لە هەرێمدا.

چوارەم: وەزارەت و لایەنی بە وەزارەت نەلکاو پابەند دەبێت چەند نەخشەیەك کەوا ژمارەی فەرمانبەرو ناوو ناونیشان و پلە فەرمانبەرێتیی ئەوانەی بەگوێرەی ئەو رێژانەی لە سەرەوە ئاماژەیان بۆ کراوە دامەزراون لەگەڵ فەرمانی تایبەت بە دامەزراندن لە خۆبگرێت و پێشکەشی بکات بە وەزارەتی دارایی و ئابوری.

پێنجەم: ناکرێت بەبێ ڕەزامەندی وەزارەتی دارایی و ئابوری گرێبەستی کارکردن لە فەرمانگەکانی هەرێمدا ببەسترێت، وە ئەولەویەت لە دامەزراندن دەدرێتە گرێبەستە بەرکارەکان و ماوەی گرێبەستەکە بۆ مەبەستی خانەنشینی بە خزمەت هەژمار دەکرێت، و وەزیری دارایی و ئابوری بۆی هەیە ئەم دەسەڵاتە بەگوێرەی پێویست بە وەزیرو سەرۆکی لایەنی بە وەزارەت نەلکاو، رابسپێرێت.

ماددەی بیستەم:

لە کاتی ڕەزامەندی دەربڕین لە سەر گواستنەوەی خزمەتکردنی فەرمانبەر لە فەرمانگەیەك لە فەرمانگەکانی هەرێم بۆ کەرتی تایبەت:

یەکەم: وەزارەتی دارایی و ئابوری نیوەی ئەو مووچەیەی کە لەو فەرمانگەیەی لێی گواستراوەتەوە وەردەگرێت بۆ ماوەی (٥) پێنج ساڵ لە ڕێکەوتی مێژووی گواستنەوەی، لە ئەستۆ دەگرێت، بەمەرجێك بەشێوەیەکی یەکجاری پەیوەندی لەگەڵ فەرمانگەکەیدا بپچڕێت.

دووەم: پێویستە لە سەر ئەو فەرمانگەیەی فەرمانبەرەکە لێی گواستراوەتەوە ئەو مووچەیەی لە (یەکەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیە دەقی لە سەر کراوە بۆ ئەو لایەنەی کەرتی تایبەت کە فەرمانبەرەکەی بۆ گواستراوەتەوە، سەرف بکات.

سێیەم: پێویستە لە سەر وەزارەتی دارایی و ئابوری ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم بڕگەیەو دیاریکردنی ستاندەرو مەرجەکانی دەربکات.

ماددەی بیست و یەکەم:

وەزیری تایبەتمەند، یان سەرۆکی لایەنی بە وەزارەت نەلکاو، بۆی هەیە ئەو فەرمانبەرانەی زێدەن لە پێویست و خزمەتی کردارییان لە (١٥) پازدە ساڵ کەمتر نیە، لە سەر داواکاری خۆیان خانەنشینیان بکات.

بەشی پێنجەم

(حوکمە کۆتاییەکان)

ماددەی بیست و دووەم:

پێویستە لە سەر حکومەتی هەرێمی کوردستان لە حاڵەتی ڕوودانی گۆڕانکاری لە بەشی بودجەی هەرێم بۆ ساڵی ٢٠١٣، ئاگاداری پەرلەمانی کوردستان بکاتەوەو بیخاتە بەردەمی بۆ پەسەندکردن.

ماددەی بیست و سێیەم:

لە دوای دەرچوواندنی ئەم یاسایە لە هەرێمی کوردستان – عێراقدا، ناکرێت داوای وەرگرتنی ڕەزامەندی وەزارەتی دارایی و ئابوری بکرێت دەربارەی داواکردنی هەر تەرخانکردنێکی زێدەگیی.

ماددەی بیست و چوارەم:

پێویستە لە سەر وەزارەت و فەرمانگەکانی هەرێم گشت ژمێرە مانگانەییەکانیان (بودجەکانی پێداچوونەوە) لە ماوەیەك لە (١٠) ڕۆژ لە کۆتایی هەر مانگێك تێپەرنەکات، پێشکەشی بکەن بە وەزارەتی دارایی و ئابوری/ بەڕێوەبەرایەتی ژمێرکاریی گشتی.

ماددەی بیست و پێنجەم:

سەرۆکی فەرمانگەی یەکەی خەرجییەکان کە لە ماوەی دیاریکراودا لە پێشکەشکردنی ژمێرە کۆتاییەکانی ساڵی ٢٠١٢ی فەرمانگەکەی دوادەکەوێت، بەپێی ڕێکارە یاسایی و ڕێنماییە بەرکارەکان، ڕەوانەی لێکۆڵینەوە دەکرێت.

ماددەی بیست و شەشەم:

یەکەم: پێویستە لە سەر گشت وەزارەت و فەرمانگەی بە وەزارەت نەلکاو خەرجیەکانی بەگەڕخستن و وەبەرهێنان بەسەر پارێزگاکانی هەرێمدا دابەش بکەن لەگەڵ ڕەچاوکردنی چڕی دانیشتووانی هەر پارێزگایەك و ئەو ناوچانەی زیاتر زیانیان بەرکەوتووە لە دوای دورخستنەوەی خەرجیەکانی ناوەندیی وەزارەت.

دووەم: پێویستە لە سەر گشت پارێزگاکان هەماهەنگی بکەن لەگەڵ وەزارەت و لایەنی بە وەزارەت نەلکاو بۆ مسۆگەربوونی جێبەجێکردنی بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە لە ڕێکەوتی جێبەجێکردنی کردارەکیی بودجەدا.

سێیەم: پێویستە لە سەر دیوانی چاودێریی دارایی هەرێم ئەو دەستە چاودێرییانەی پێیەوە لکاون و لە پارێزگاکانی هەرێم بوونیان هەیە ڕابسپێرێت بە دڵنیایی بوون لە جێبەجێکردنی بڕگەی (یەکەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیە لە ڕێکەوتی جێبەجێکردنی کردارەکیی بودجەدا.

ماددەی بیست و حەوتەم:

پێویستە لە سەر حکومەتی هەرێمی کوردستان کاربکات لە سەر وەدەستهێنانی شایستەکانی لە لای حکومەتی ناوەندیی لە پترۆدۆلار بۆ ساڵەکانی (٢٠١٠ و ٢٠١١ و ٢٠١٢) بە تێکڕای (١) یەك دۆلار بۆ هەر بەرمیلێکی نەوتی خاوی بەرهەمهێنراو لە پارێزگاو (١) یەك دۆلار بۆ هەر بەرمیلێکی نەوتی خاوەی پاڵاوتەکراو لە پاڵاوگەکانی پارێزگاو (١) یەك دۆلار بۆ هەر (١٥٠) مەتر سێجای گازی سروشتی بەرهەمهێنراو لە پارێزگا، بەمەرجێك ئەو بڕە پارانەی وەرگیراون لە داهاتوودا بۆ ناوچە بەرهەمهێنەرەکان سەرف بکرێن.

ماددەی بیست و هەشتەم:

پارێزگا بۆی هەیە، بە گوێرەی پسپۆری، داوا لە هەر وەزارەتێك بکات بە جێبەجێکردنی ئەو پرۆژانەی، لە سەر حیسابی تەرخانکراوەکانی پرۆژەکانی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی هەرێم و پارێزگاکان، بۆ پارێزگاکە تەرخانکراون.

ماددەی بیست و نۆیەم:

یەکەم: گشت کەلوپەل و کاڵا هاوردەکانی فەرمانگەکانی هەرێم و کەرتی گشتی لە رسوماتی گومرگیی دەبوردرێن بە مەرجێك بە ناوی ئەوان بۆ بەکارهێنانی ئەوان هاوردە بکرێن.

دووەم: لێبوردنی سەرەوە کەلوپەل و کاڵا هاوردەکانی فەرمانگەکانی هەرێم و کەرتی گشتی کە لە لایەن حکومەت یان دامەزراوە بەخشینەرەکانەوە دێن، لەخۆ دەگرێت.

ماددەی سییەم:

بەردەوامبوون لە سەر بڕینی ١٠٪ی مووچەی سەرۆکی هەرێم و جێگرەکەی و سەرۆکی پەرلەمان و جێگرەکەی و سکرتێرو ئەندامانی پەرلەمان و سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەکەی و وەزیرو ئەوانەی بە پلەی وەزیرن و ئەوەی مووچەی وەزیرو بریکاری وەزارەت وەردەگرێت و ئەوانەی بە پلەی ئەون و ئەوەی مووچەی بریکاری وەزارەت وەردەگرێت و راوێژکارو خاوەن پلە تایبەتەکان و دادوەرو ئەندامانی داواکاریی

گشتیی، بەمەبەستی پشتگیریکردنی سندوقی کۆمەکی تووشبوانی شێرپەنجە بەگوێری یاسای سندوقی کۆمەکی تووشبوانی شێرپەنجە لە هەرێمی کوردستانی ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠١٢.

ماددەی سی و یەکەم:

پێویستە لە سەر وەزارەت و لایەنی بە وەزارەت نەلکاو کە لە دەرەوەی عێراق نێردە یان زەمالە یان مۆڵەتی خوێندنیان هەیە پابەندبن بە دابەشکردنی بەشی ئەو کورسیانەی بەگوێرەی رێژەی دانیشتوان و پسپۆری بۆ هەر پارێزگایەك تەرخان کراون.

ماددەی سی و دووەم:

حکومەتی هەرێم پابەند دەبێت بە:

یەکەم: جێبەجێکردنی پرۆژەکان بەپێی ئەو پلانەی لە بودجەی وەبەرهێنان ڕاگەیێندراوە لە لایەن وەزارەتەکان و بەگوێرەی پسپۆڕییەکانیان. و ناکرێت هیچ وەزارەتێك پرۆژە لە دەرەوەی پسپۆڕیی خۆی جێبەجێ بکات.

دووەم: پێویستە لە سەر وەزارەتی پلاندانان ڕاپۆرتی بەدواداچوونی وەرزیی یان هەر چوار مانگ جارێك پێشکەش بە پەرلەمانی کوردستان بکات.

ماددەی سی و سێیەم:

پێویستە لە سەر حکومەتی هەرێمی کوردستان رێگەی یاسایی بۆ وەرگرتنی گشت شایستەکانی حکومەتی هەرێم لە لای حکومەتی ناوەندییەوە، بەگوێری حوکمەکانی دەستوور، بگرێتەبەر.

ماددەی سی و چوارەم:

پێویستە لە سەر حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە ماوەیەك لە دوو هەفتە لە رێکەوتی پەسەندکردنی یاسای بودجەی حکومەتی ناوەندیی تێپەرنەکات، پرۆژەی بودجەی هەرێم بۆ ساڵی دارایی ٢٠١٤ بنێرێتە پەرلەمان.

ماددەی سی و پێنجەم:

ئەو پرۆژە یاساو بڕیارانەی کەوا دەرئەنجامی داراییان دەبێت پێشکەشی پەرلەمان ناکرێن تاوەکو ڕەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران وەرنەگیرێت.

ماددەی سی و شەشەم:

مامەڵەکردن لەگەڵ داهاتە وەدەستهاتووەکانی پرۆسە نەوتیە تایبەتەکانی کێڵگە نەوتیەکان بەگوێرەی حوکمەکانی دەستووری عێراق و ماددە (١٥)ی یاسای نەوت و گازی هەرێم، ئەنجام دەدرێت تاوەکو دەرکردنی یاسای سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان.

ماددەی سی و حەوتەم:

پێویستە لە سەر ئەنجومەنی وەزیران پێڕەوو ڕێنمایی ئاسانکار بۆ پیادەکردنی پرنسیپی لامەرکەزی لە کاتی مایەپێدانی وەزارەتەکان، دەربکات بەپێی ئەو دەسەڵاتانەی لەم یاسایەدا هاتوون.

ماددەی سی و هەشتەم:

پێویستە لە سەر وەزیری دارایی و ئابوری بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزیری پلاندانان، لە ماوەیەك لە (١٥) پازدە ڕۆژ لە ڕێکەوتی بلاَوکردنەوەی ئەم یاسایە لە ڕۆژنامەی فەرمییدا، ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایەو دیاریکردنی دەسەلاَتەکانی سەرفکردن بۆ کارگێڕییە حکومیەکان، دەربکات.

ماددەی سی و نۆیەم:

کار بە هیچ بڕیارێکی سەرپێچیکار بۆ ئەم یاسایە ناکرێت و گەنجینە هیچ بارگرانییێکی دارایی ئەم بڕیارە لە ئەستۆ ناگرێت.

ماددەی چلەم:

پێویستە لە سەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی چل و یەکەم:

ئەم یاسایە لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بڵاودەکرێتەوەو لە رێکەوتی ١/١/٢٠١٣ەوە بەبەرکاریی هەژمار دەکرێت.